

Fitne, İslam'ın Merkezinde Savaş

Gilles Kepel, *Fitne. İslam'ın Merkezinde Savaş*, Çev.: Mahmut Özışık, Doğan Kitap, İstanbul, Aralık 2006, 272 s., ISBN 975-293-521-4

Hazırlayan: **Muammer ÖZTÜRK**

Daima dünya gündemine kalmasına yetecek hadiselerin cereyan ettiği bir coğrafya olan Ortadoğu, son yıllarda yaşanan hadiselerle tekrardan ve daha ağırlıklı olarak dünyanın gözlerini üzerine çevirdiği bir bölge olmuştur. Bu vesileyle, Ortadoğu ve İslam hakkında kalem oynatan Batılı uzmanların eserlerinde hissedilir bir artış gözlenmiştir. Gilles Kepel'in *Fitne. İslam'ın Merkezinde Savaş* isimli eserini de bu partiden eserler içinde değerlendirmek yerinde olur. Gilles Kepel, Ortadoğu konularında ve özellikle de İslam üzerinde ihtisas sahibi bir Batılı olarak ün yapmıştır. Kepel, Fransa Bilimsel Araştırma Merkezi CNRS'te araştırma yöneticisi ve Paris Siyasal Etütler Enstitüsü'nde İslam dünyasına ilişkin doktora programının sorumlusudur. Kepel, ihtisas sahası Ortadoğu ve İslam hakkındaki fikir ve tahlillerini daha önce yayınladığı kitaplarda da dile getirmiştir. Kepel'in bu sahadaki dikkat çeken eserlerinden biri, *Cihad, İslamcılığın Yükselişi ve Gerilemesi* ismiyle Türkçe olarak da yayımlanmıştır. *Fitne* isimli eseriyle Kepel, ihtisas sahibi olduğu sahaya dair kaleme aldığı eserlere bir yenisini daha eklemiştir. Kepel, son kitabı ile Ortadoğu ve İslam konusunun uzmanı olduğuna dair ününü pekiştirmiştir.

Batılı akıl için Ortadoğu ve İslam dünyası, hep uzmanlığın konuşulacağı bir araştırma nesnesidir. Edward Said'in *Oryantalizm* isimli hacimli eserinde tafsilatıyla dile getirdiği şekliyle Batı, söz sahibi olmak istediği bir coğrafyayı öncelikle tarif ederek bu söz sahibi olma işine girişmektedir. Son şartları ve son gelişmeleri içinde tanımlanamayan bir bölgenin 'yönetilebilirlik', daha doğrusu 'üzerinde iddia sahibi olunabilirlik' çerçevesinin dışına çıkacağı iyi bilinmektedir. Dolayısıyla, günümüz şartlarında dünya ölçeğinde nizam koyucu konumda olan Batı'nın, hem nizam koyuculuğunun devamı ve inandırıcılığı gereği, hem de bölge üzerindeki vazgeçilmez çıkarları gereği mezkûr bölge üzerinde söz sahibi olma konumu korumak istediği tartışma götürmez bir gerçektir. Dolayısıyla, Batılı uzmanlarca kaleme alınan eserleri, dile getirilen görüşleri, bu çabanın bir ürünü olarak görmek gerekir.

Avrupalı bir Ortadoğu uzmanı olarak Kepel, uzmanı olduğu coğrafi bölgeyi en son şartlar içinde tanımlamanın, Batı bilgi biliminin ürünü olan Oryantalizmin ilkeleri çerçevesinde olmazsa olmaz bir şart olduğu saikiyle

hareket etmektedir. Batı, Gilles Kepel'in de vurguladığı şekliyle özellikle Avrupa ülkelerinde yaşayan ve ağırlıklı olarak gençlerden oluşan Müslüman bir göçmen nüfusu barındırmaktadır. Bu Müslüman ve genç göçmen nüfus potansiyeli ile Batı ya da Avrupa, günümüz dünyası için bir problem maddesi olarak takdim edilen Müslüman dünyanın meseleleri karşısında bir taraf olmak durumundadır. Fransa'da özellikle 2005 yılında göçmen gençlerin öncülüğünde patlak veren hadiseler, bir Batı ülkesi olarak Fransa'nın problem çözme yeteneğine yönelik soru işaretlerini arttırmıştır. Yazar, *Fitne* isimli eseriyle aslında bir taraftan Fransa'daki özellikle Müslüman kökenli göçmen nüfusun belli politikalarla Fransız cemiyetine 'entegre' edilmesini ihsas ederek, aslında bir taşla iki kuş vurmak istemektedir. Kepel, *Fitne* gibi İslâmî literatüre ait bir kelimeyi başlık olarak seçtiği eserinde Huntington'un 'Medeniyetler Çatışması' tezini hatırlatırcasına İslâm dünyasının kendi içerisinde birçok çatışmayı barındırdığını dile getirmeye çalışmaktadır. Batı, norm ve nizam koyucu bir merkez olarak nizamını yürütmek noktasında bu 'sorunlu' bölge insanlarını kendi sistemine 'entegre' ederek onların 'sorun' olma durumunu ortadan kaldırmak ve bu suretle de sistemine olan inancı pekiştirmek istemektedir. Batı, özellikle de Avrupa bu işe kendi ülkeleri içinde yaşayan göçmen nüfusu uyumlulaştırarak başlamak istemektedir. Gilles Kepel de kitabında Fransa'da yaşayan Mağrip kökenli göçmen ailelere mensup iyi yetişmiş gençlerin köklerinin dayandığı ülkelerdeki genç Müslüman nüfusa örnek teşkil edebileceğini söylemektedir. Bu örnek olma durumunun iyi işletilmesi için ise Kepel, Fransa'daki -ya da genel anlamdaki Avrupa'daki- göçmen gençlerin iyi sosyal politikalarla Fransız -ya da Avrupa- sistemine daha iyi "entegre" edilmesi gerektiğinin altını çizmektedir. Kısaca vurgulamak gerekirse Batı, kendi nizamının inandırıcılığını şansa bırakmamak için söz söylemek durumunda olduğu dünya bölgeleri ve meseleleri hakkında yakın takibi sürdürmek durumunda olduğunun bilincindedir. Batı'nın gözden çıkarmayı düşünmediği, düşünemeyeceği bölgeler hakkında yürüttüğü araştırmalar bu bilincin mahsulü olarak görülmelidir. Ortadoğu coğrafyası hakkında kaleme alınan Batı menşeli literatürün sayı olarak azalma eğilimi göstermeyeceğini ortaya koyan da bu bilincin varlığıdır.